

Učenike učimo da razlikuju ova pitanja, a zatim da sami smišljaju takva pitanja i traže odgovore. Korištenje ove strategije pomaže učenicima da bolje razumiju tekst, što prema rezultatima istraživanja dovodi do boljih rezultata na testovima iz prirodnih predmeta.

Strategija sažimanja

Sažimanje je zapravo iznošenje suštine teksta uz izostavljanje detalja i nekih nevažnih podataka. Ona potiče učenike da prepoznaju glavnu ideju teksta, izostave sve nepotrebne detalje i zaključke koje su glavne poruke teksta, odnosno o čemu tekst u suštini govori. Pomaže učenicima da se fokusiraju na ono što je zaista važno i da bolje zapamte o čemu je u tekstu riječ. Sažimanje je jedna od najtežih vještina za savladavanje kada se radi o razumijevanju teksta, osobito za učenike s teškoćama učenja. Zahtjeva od njih da koriste metakognitivne procese (svjesnost i kontrolu nad procesom čitanja) i vodi ih ka strukturi glavnih ideja u tekstu i njihovoj međusobnoj povezanosti. Sastoji se od tri glavna koraka, a to su: identificiranje i organiziranje glavne ideje i važnih informacija, identificiranje važnih informacija koje je autor rekao o glavnoj ideji te pregledavanje sažetka i ispravljanje.

PROVE strategija

Koristimo ju kod učenja tekstova s područja jezika, biologije, kemije, povijesti... Pomaže da usvojimo znanje na način da možemo i obraniti neku tvrdnju, objasniti zašto je to baš tako.

Mnogi učenici s teškoćama u učenju, pri učenju su pasivni i ne obrade sadržaj do razine na kojoj su sposobni argumentirati, nego samo prepričati. Ova strategija upravo pomaže da učenici budu aktivni u učenju i savladaju gradivo do više razine razumijevanja kad se mogu i kritički osvrnuti na temu

Sastoji se od niza koraka koji pomažu učenicima da obrade neki tekst.

Koraci su: prezentiranje znanja (iznosimo činjenice koje smo pročitali, pitanje ŠTO); racionala (dajemo informaciju koje potvrđuju činjenicu, pitanje ZAŠTO); objašnjenje (tražimo u tekstu tvrdnje kojima objašnjavamo i potvrđujemo činjenice, pitanje KAKO); verifikacija znanja (provjera je su li objašnjenja odgovarajuća) te ekspresija znanja (iznošenje znanja, sumiramo odgovore na pitanja što, zašto i kako).

Istraživanja su potvrdila učinkovitost strategije, učenici s teškoćama u učenju, ali i bez teškoća, poboljšali su prezentiranje znanja kad su koristili ovu strategiju.

STRATEGIJE ZA RAZUMIJEVANJE ČITANJA

Čitanje je posebno važna vještina koja u velikoj mjeri određuje uspješnost tijekom školovanja. Vješti čitači, osim što tečno čitaju, također izgrađuju neko svoje razumijevanje pročitanog kroz interakciju s tekstom. Prije procesa čitanja promišljaju o tome što prethodno znaju vezano uz temu o kojoj će čitati te time aktiviraju prethodno znanje vezano za temu (strategije prije samog čitanja). Za vrijeme čitanja pitaju se razumiju li to što čitaju (strategije za vrijeme čitanja), a poslije čitanja također provjeravaju koliko su razumjeli od pročitanog (strategije poslije čitanja). Preko 80% djece s teškoćama učenja imaju ozbiljne poteškoće tijekom procesa učenja čitanja. Mnoga djeca s teškoćama učenja mogu fluently čitati no zbog specifičnih teškoća u procesiranju informacija imaju poteškoće u razumijevanju pročitanog. Istraživanja pokazuju da je učenike s teškoćama učenja moguće podučiti ovim strategijama no bitan je što raniji početak. Istraživanja pokazuju da učenici koji koriste strategije za razumijevanje čitanja pokazuju veće razumijevanje teksta te ga brže upamte.

STRATEGIJE PRIJE ČITANJA

Neke opće strategije za razumijevanje čitanja korisne za učenike s teškoćama učenja su izdvajanje složenih rečenica i rastavljanje na jednostavne, zatim predviđanje o čemu se radi u tekstu prije čitanja, pitanja po sekvencama-što je bilo prvo, drugo, potom traženje nepoznatih riječi, parafraziranje i na kraju nalaženje ključne riječi u svakom odlomku te stvaranje mnemotehnike prvih slova (sastavljanjem nove riječi od ključnih riječi).

Strategija gramatika priče

Svaki narativni tekst ima uobičajenu strukturu. Kad znamo tu strukturu lakše nam je čitati i postavljati si pitanja dok čitamo. Vješti čitači dobro poznaju ovu strukturu. Ovu strategiju podučavamo na način da učenike učimo da postavljaju glavna pitanja o tekstu, zapišu pitanja i odgovore na njih: Tko je glavni lik? Kad i gdje se odvija priča? Što radi glavni lik? Kako priča završava? Kako se glavni lik osjeća? Istraživanja pokazuju da je ova strategija korisna za učenike s teškoćama učenja te da njeno korištenje poboljšava razumijevanje čitanja i zapamćivanje teksta kod takvih učenika

SCROL strategija

Ova strategija namijenjena je starijim učenicima. Svrha je pomoći učeniku da čita razne tekstove. Koraci uključuju redom: pregled svih naslova i podnaslova, pisanje ključne riječi koja povezuje sve podnaslove, pronalazak riječi /frazе koje daju važne informacije o naslovu/podnaslovu, skiciranje teksta, ponovno provjeravanje jesu li u tekstu skicirane glavne ideje.

Ova strategija je jako korisna za učenike s teškoćama učenja jer im pomaže da ostanu fokusirani i povezani sa onim što čitaju, da provjeravaju svoje razumijevanje prije, tijekom i nakon čitanja.

STRATEGIJE ZA VRIJEME ČITANJA

Samoispitivanje o razumijevanju pročitanoг tijekom samog procesa čitanja, ključno je za uspjeh u čitanju. Učenici s teškoćama učenja korištenjem strategija tijekom čitanja teksta mogu uvelike poboljšati razumijevanje pročitanoг.

Strategija postavljanja pitanja tijekom čitanja

Ova strategija nam služi kako bi podučili učenike da sami postavljaju pitanja tijekom čitanja. Prvo je potrebno objasniti učeniku zašto je važno postavljati si pitanja tijekom čitanja. Potom je važno naučiti ih razliku između pitanja čiji odgovor pronađeš izravno u tekstu i pitanja za razmišljanje. Zatim na red dolazi vježbanje smišljanja pitanja (što, zašto i kako) te na kraju učenik motri svoj uradak pomoću ček liste. Strategija je korisna za učenike s teškoćama učenja jer im pomaže da budu više uključeni u proces čitanja te da više razmišljaju o tekstu.

Strategija mapa priče

Druga korisna strategija tijekom čitanja je strategija mapa priče. To je vrsta grafičkog organizatora u kojem se služimo grafičkim shemama kako bi ilustrirali strukturu teksta, te služi kao poveznica između glavnih koncepata u tekstu.

Da bi mogli prepoznati likove u priči, sadržaj, strukturu priče, problem i rješenje, učenici pažljivo čitaju kako bi naučili sve te detalje. Strategija se koristi tako da se s učenicima prvo raspravi o glavnim komponentama priče (likovima, mjestu i vremenu radnje, zapletu, temi..), potom se svakom učeniku osigura prazan grafički organizator koji moraju ispuniti. Tijekom čitanja, učenici ispunjavaju mapu priče/organizator. Rezultati istraživanja ukazuju na to da ova strategija pomaže učenicima s teškoćama učenja da lakše razumiju tekst te da smisleno upamte njegov sadržaj.

STRATEGIJE NAKON ČITANJA

Znanje o odnosu između pitanja za razumijevanje teksta i odgovora koji se u tekstu mogu pronaći, kritična je vještina potrebna za razumijevanje teksta.

Strategija odnosa između pitanja i odgovora (QAR strategija)

Pitanja u QAR strategiji podijeljena su na tri vrste, a to su pitanja „right there“, „razmisli i potraži“ i „on my own“. Odgovor na „right there“ pitanja izravno je napisan u tekstu te točno možemo naći rečenicu koja je odgovor na takvo pitanje. Kod pitanja tipa „razmisli i potraži“ nema izravnog odgovora nego učenik mora povezati rečenice odnosno integrirati informacije iz teksta kako bi dao odgovor. Na posljeticu, odgovor na vrstu pitanja „on my own“ učenik ne može naći u tekstu nego se mora prisjetiti onoga što već zna o toj temi.